

Huvudman

Lycksele kommun
kommun@lycksele.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Finnbackskolan 1 och 2 i Lycksele kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Lycksele kommun att senast **torsdag den 30 november 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd, studiero, disciplinära åtgärder samt skolplikt och rätten till utbildning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Lycksele kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Lycksele kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 30 november 2023 informera rektorn, lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser kring särskilt stöd och skyldigheten att anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd samt skyldigheten att initiera en utredning utifrån anmälan om utredningsbehov från lärare. Informationsinsatsen ska även innefatta hur skolenheterna säkerställer att all berörd personal delges resultatet av en utredning om särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med

huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § och 3 kap. 7 § skollagen).

2. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn ska rektorn för skolenheten se till att starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 31 augusti 2023 - 17 november 2023 samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
3. Rektorn ska se till att starta utredningar avseende elevernas 25, 42, 44, 47 och 48 (elevförteckning aktbilaga 7) behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum utredningar har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
4. För varje utredning om särskilt stöd som avslutas innan den 17 november 2023, ska rektorn för skolenheten eller den som rektorn överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Samtliga beslut gällande åtgärdsprogram som fattats under perioden 31 augusti 2023 - 17 november 2023 ska ges in till Skolinspektionen i samband huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. Huvudmannen ska särskilt redovisa om beslut om åtgärdsprogram fattats för elev 13, elevförteckning aktbilaga 7 (3 kap. 9 § skollagen).
5. Se till att det av beslut om särskilt stöd i form av anpassad studiegång framgår vilka avvikelser som gjorts från timplanen och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen samt att besluten innehåller en klagörande motivering. Huvudmannen ska inkomma med samtliga beslut om anpassad studiegång som fattats under perioden 31 augusti 2023 - 17 november 2023 (3 kap. 7, 9, 12 §§ och 29 kap. 10 § skollagen samt 31 och 32 §§ förvaltningslagen (2017:900)).

Studiero, ordningsstörande beteende och disciplinära åtgärder

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 30 november 2023 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser om ordningsregler, bestämmelsen som rör skyldigheten att ta reda på orsaker om en elev upprepat stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse och om behov framkommer initiera en utredning av särskilt stöd, personalens befogenheter att agera för att

tillförsäkra eleverna studiero samt hur disciplinära åtgärder kan och får användas. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för när och på vilket sätt informationen förmedlats (2 kap. 34 § och 5 kap. 5, 6, 24 §§ skollagen).

2. Se till att rektorn för respektive skolenhet följer upp studieron i undervisningen i årskurserna 8 och 9, analyserar vilka hinder som finns för att eleverna ska tillförsäkras studiero samt, utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas för att undanröja dessa hinder. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma arbets- och förhållningssätt samt medverkan av elevhälsan i arbetet med att skapa studiero. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över hur uppföljningen gått till, resultatet av analysen samt de eventuella åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas med anledning av vad som framkommit (5 kap. 3 § skollagen).
3. Se till att rektorerna vid minst ett tillfälle innan den 30 november 2023 följer upp hur skolenhetens ordningsregler följs och då även analyserar orsakerna till uppföljningens resultat. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över hur uppföljningen gått till, resultatet av analysen samt de eventuella åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas med anledning av vad som framkommit (5 kap. 5 § skollagen).
4. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle informerar samtliga lärare och övrig personal om skolans rutiner kring åtgärder om en elev bryter mot skolans ordningsregler. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för när och på vilket sätt informationen förmedlats (5 kap. 3 och 6 §§ skollagen).
5. Se till att upprätta, och rektorn besluta om, skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Skolenheternas skriftliga rutiner ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 4 e § skollagen).
6. Se till att implementera rutiner för arbetet med att uppmärksamma och genomföra utredning av orsaker till varför en elev vid upprepade tillfällen stör ordningen i klassrummet eller uppträder olämpligt. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över skolenheternas rutiner samt redovisa om och i sådana fall hur många sådana utredningar som initierats under perioden 31 augusti 2023 - 17 november 2023 (5 kap. 9 och 10 §§ skollagen).

Skolplikt och rätt till utbildning

1. Se till att rektorerna anmäler till huvudmannen när en utredning av en elevs frånvaro inletts. Huvudmannen ska dokumentera hur många anmälningar om frånvaro som är rapporterade till huvudmannen under perioden 31 augusti – 17 november 2023. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (7 kap. 19 a och 22 §§ skollagen).
2. Se till att det för var och en av eleverna 1, 4 och 9 (elevförteckning, aktbilaga 7) vidtas åtgärder som bedöms nödvändiga för att eleverna ska öka sin närvaro och fullgöra sin skolgång. Åtgärderna ska ha sin utgångspunkt i den utredning om frånvaro (och vid behov en utredning om särskilt stöd) som genomförts. Om kompletterande utredningsåtgärder bedöms nödvändiga ska sådana utredningsåtgärder vidtas. En sammanställning över insatser som vidtagits för respektive elev under perioden 31 augusti -17 november 2023 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 30 november 2023 (7 kap. 19 a, 21 och 22 §§ skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Lycksele kommun en anmärkning avseende brist rörande betygsättning (notering i betygs katalog då elev inte läst ämne på grund av anpassad studiegång). Lycksele kommun ska senast **torsdag den 30 november 2023** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 2 skollagen från att ingripa mot Lycksele kommun avseende brist rörande skyldigheten att varje år upprätta en plan mot kränkande behandling. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar, trygghet och åtgärder mot kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektione.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:3679) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Finnbacksskolan 1 och 2 i Lycksele kommun våren 2023.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Finnbacksskolan 1 och 2 följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, särskilt stöd, trygghet, studiero (inkluderat ordningsregler, att utreda ordningsstörande beteende, skriftliga rutiner för omhändertagande av elektronisk utrustning och disciplinära åtgärder), åtgärder mot kränkande behandling, skyldigheten att upprätta en plan mot kränkande behandling, skolplikt och rätt till utbildning samt utformning av betygskatalog i de fall en elev inte läst ett visst ämne på grund av anpassad studiegång.

Tillsynen har genomförts genom att Skolinspektionen inledningsvis begärt in viss dokumentation, bland annat betygskatalog för höstterminen 2022, skolans ordningsregler, innevarande samt föregående läsårs plan mot kränkande behandling samt uppgifter om vilka elever som är föremål för särskilt stöd och åtgärdsprogram. Vid skolbesök den 16 och 17 maj 2023 har myndigheten genomfört intervjuer med elever och undervisande personal samt begärt in kompletterande dokumentation i form av åtgärdsprogram med underliggande utredningar av särskilt stöd för sex elever samt skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Intervjuer med representanter för elevhälsan och rektorer har genomförts digitalt den 25 respektive 31 maj 2023. I samband med intervju med rektorer har kompletterande dokumentation begärts in i form av beslut om åtgärdsprogram och anpassad studiegång för två elever, frånvarorutin för Lycksele kommuns grundskolor (benämns av personal "frånvarotrappan") samt skolenhetens rutin "Detta händer om någon bryter mot våra trivselregler" (benämns av rektorer "åtgärdstrappan"). Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet. I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror i den elevförteckning (aktbilaga 7) som myndigheten har sammanställt. Elevförteckningen har kommunicerats med huvudmannen.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmäla och utreda elevers stödbehov samt fatta beslut om särskilt stöd och åtgärdsprogram

I intervju med lärare framkommer att om lärare uppmärksammar att en elev trots extra anpassningar riskerar att inte nå de betygskriterier som gäller kan eleven/elevärendet "lyftas" till elevhälsan. Lärare uppger att lyfta en elev antingen handlar om att anmäla utredningsbehov av särskilt stöd eller ett behov av att diskutera eleven med professioner inom elevhälsan. Lärare uppger att de kan anmäla att en elev behöver utredas för särskilt stöd till elevhälsan men uppger samtidigt att det inte alltid startas en utredning efter en anmälan av utredningsbehov eftersom det är elevhälsan och rektorn som beslutar om en utredning ska startas eller inte.

Av intervju med elevhälsan framgår att lärares benämning att lyfta en elev till elevhälsan snarare ska ses som att lärare tar upp en elev för diskussion där professioner inom elevhälsan utgör ett bollplank. De uppger vidare att förfarandet inte är detsamma som att anmäla utredningsbehov av särskilt stöd. Det handlar enligt elevhälsan om att lärare lyfter en problematik som diskuteras och utifrån vad som framkommer bedömer elevhälsan om det behöver startas en utredning av särskilt stöd eller inte.

I intervju med rektorer framkommer att anmälan om utredningsbehov av särskilt stöd oftast sker i samband med månatliga möten mellan elevhälsa och arbetslag.

Mellan dessa möten kan även skolans speciallärare "lyfta" elever till elevhälsan utifrån information vid arbetslagsmöten som speciallärare deltagit på. Rektorerne berättar att lärare även kan anmäla utredningsbehov av särskilt stöd på en blankett. Tanken är dock att undervisande personal ska börja jobba i det nya dokumentationssystemet där de ska kunna anmäla utredningsbehov av särskilt stöd digitalt. Rektorerne tillägger att undervisande personal inte känner till blanketten för anmälan då rutinen inte är inkörd. Vidare uppger de att det nya dokumentationssystemet började användas först efter jul, vårterminen 2023. Rektorerne uppger att det alltid startas en utredning efter en anmälan från lärare men utredningen kan se lite olika ut, ibland handlar det om att utreda orsaker till frånvaro. Rektorerne uppger att det är tydligt vad som utgör en anmälan om utredningsbehov eftersom elevhälsan är "supertydliga" även om själva arbetsgången inte är nedtecknad. Rektorerne tillägger att det är rektorn som fattar beslut om att initiera en utredning.

I intervju med elevhälsan uppges att när beslut om utredning av särskilt stöd aktualiseras initieras en utredning där elevhälsan inledningsvis skickar ut frågor/kartlägningsunderlag till undervisande personal för att få information om hur det fungerar för den aktuella eleven i olika ämnen. Det aktualiseras även samtal med elev och vårdnadshavare och olika professioner från elevhälsan kan kopplas in i utredningen. I vissa fall sker samverkan med andra aktörer och externa utredningar beaktas. När utredningen är klar fattas beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram. Elevhälsan berättar att återkoppling till vårdnadshavare om beslut om åtgärdsprogram och möjligheten att överklaga sker muntligen i samband med möten. Vårdnadshavare får ta del av själva åtgärdsprogrammen om de så önskar. Elevhälsan uppger att berörd personal får återkoppling kring vad som beslutats muntligt på ett eller annat sätt. En representant uppger att kommunikering av beslut till personal inte fungerat fullt ut i årskurs 7 (årskurs 7 läsåret 2022/23).

I intervju med lärare framkommer upplevelsen av att kommunikationskanalen mellan elevhälsa och undervisande lärare behöver förbättras. Lärare uppger i intervju att information om vad som framkommit i en utredning om särskilt stöd går förlorad om lärare inte ingår i det arbetslag som får information om en elev. Några lärare uppger att de får information via mejl eller en samarbetsapp om åtgärdsprogram upprättats medan det finns lärare som upplever att informationen inte kommer fram. De tillägger att det är omöjligt att hålla koll om du som lärare undervisar över 200 elever.

I intervju med rektorer framkommer att när en utredning om särskilt stöd är klar sätter sig rektorerne ner tillsammans med elevhälsan, gör en bedömning och fattar

beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram. Vidare framkommer att undervisande lärare inte alltid har möjlighet att delta på arbetslagsträffar med elevhälsan varför det kan innebära svårigheter när det gäller att ta del av beslut eller kommunicera ut information om åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har tagit del av skolans betygs katalog för höstterminen 2022 och uppmärksammat att det finns relativt många elever i årskurserna 7-9 med betyget F i flera ämnen. Av informationsinhämtningen inför tillsynsbesöket framgår att i slutet av april 2023 fanns det fyra elever i årskurs 7 som hade pågående åtgärdsprogram, två elever i årskurs 8 samt tio elever i årskurs 9. Vid intervju med lärare och rektorer har Skolinspektionen ställt frågor kring några av skolans elever. Nedan redovisas några exempel på vad som framkommit kring enskilda elever i intervjuer med undervisande personal, elevhälsa och rektorer.

Av betygs katalogen (terminsbetyg höstterminen 2022) framgår att elev 25 inte klarade godkända betyg i tolv ämnen och att det saknades bedömningsunderlag i ett ämne. Eleven har i vart fall vid tidpunkten för myndighetens informationsinhämtning (maj 2023) inget åtgärdsprogram. I intervju med lärare framgår att elev 25 deltar sporadiskt på lektioner på grund av skolka. Rektorn för skolenheten uppger i intervju att hen tänker att elevens behov av särskilt stöd har utretts men det har inte fattats något beslut. Representant för elevhälsan uppger att hen är osäker på om beslut om särskilt stöd fattats eller inte.

I intervju med lärare framkommer att undervisande personal vid flera tillfällen flaggat till elevhälsan att elev 42 riskerar att inte nå kriterier för kunskaper som minst ska uppnås eller de betygs kriterier som gäller. En lärare uppger att hen förmedlat till elevhälsan, hela höstterminen 2022, att hen inte har rätt kompetens att hjälpa eleven. Trots detta har det enligt läraren inte startats en utredning om elevens eventuella behov av särskilt stöd. Lärare uttrycker i intervju oro över att eleven inte erhåller stöd utifrån uppmärksammade svårigheter.

I intervju med lärare framkommer att undervisande personal lyft till elevhälsan att elev 44 inte kommer nå kriterier för kunskaper eller betygs kriterier som gäller trots extra anpassningar men att "inget händer".

Av betygs katalog (terminsbetyg höstterminen 2022) framgår att elev 47 inte klarade godkända betyg i fem ämnen. I intervju med lärare uppger att eleven lyfts till elevhälsan, i vart fall under hösten 2022.

Av betygs katalog (terminsbetyg höstterminen 2022) framgår att elev 48 inte klarade godkända betyg i fem ämnen och i intervju med lärare framkommer att elevens utredningsbehov lyfts till elevhälsan.

I intervju med elevhälsan framkommer att det (den 25 maj 2023) finns utredningsbehov av särskilt stöd som är anmält men där utredning ännu inte initierats. Det handlar enligt elevhälsan om tre elever (inte någon av eleverna ovan det vill säga eleverna 25,42,44,47 eller 48).

I intervju med lärare framgår att elev 13 återkommande påverkar studieron negativt för andra elever. Representanter för elevhälsan uppger att utredning rörande behovet av särskilt stöd påbörjats för elev 13. Rektorn för skolenheten uppger i intervju att det inte fattats beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram för eleven.

Beslut om särskilt stöd i form av anpassad studiegång

I intervju med rektorer framgår att det finns elever på skolan som är föremål för särskilt stöd i form av anpassad studiegång. Det uppges att eleverna 7 och 23 har varit föremål för anpassad studiegång under hela läsåret 2022/23, elev 16 har varit föremål för anpassad studiegång under vårterminen 2023 och elev 22 från och med sportlovet 2023. Myndigheten har begärt in och tagit del av uppräknade elevers åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång. I dokumentation som getts in i ärendet uppger rektorerna att elev 7 hade ett åtgärdsprogram då hen började på Finnbackskolan. De uppger vidare att Finnbackskolan inte genomfört någon ny utredning utan genomfört löpande utvärderingar och förändringar. Av elevens åtgärdsprogram daterat den 24 januari 2023 går att utläsa att eleven har behov av anpassad studiegång i fyra uppräknade ämnen utan närmare motivering. När det gäller åtgärder framgår att när ordinarie klass läser de ämnen som anpassats bort arbetar eleven med andra ämnen (oklart vilka). Det framgår att en utvärdering av åtgärderna genomförts den 24 april 2023 och såvitt får förstås göras då ytterligare justeringar i den anpassade studiegången. Det anges då det anges att eleven ska arbeta med svenska under lektioner i språkval.

Av åtgärdsprogram för elev 23 framgår att eleven har behov av anpassad studiegång utan närmare motivering. Det framgår att eleven inte läser fem uppräknade ämnen. Vid en utvärdering som genomfördes den 31 januari 2023 uppges att "åtgärdsprogrammet fortsätter vårterminen ut". Vidare uppges att eleven önskar lägga till och läsa tre specifika ämnen och att "det beslutas att (hen) ska göra det". Inget av de ämnen som eleven ska "lägga till" är ämnen som enligt befintligt beslut om anpassad studiegång har anpassats bort.

Av åtgärdsprogram för elev 22 framgår att eleven har behov av anpassad studiegång utan närmare motivering. Det framgår att fem ämnen anpassats bort för att prioritera svenska, matematik och engelska. Vid en utvärdering framgår att åtgärderna inte fungerat fullt ut och att eleven undviker sin tilldelade resursperson. Det beslutas att åtgärderna ska fortsätta som tidigare.

Av åtgärdsprogram för elev 16 daterat den 26 januari 2023 framgår att eleven har behov av en resursperson under skoldagen. Under rubriken ”åtgärder” i själva åtgärdsprogrammet uppges att eleven har förkortad skoldag och slutar klockan tolv samt jobbar med främst tre ämnen.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning att eleven ska ha möjligheter att

uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut om bland annat åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § skollagen och anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § skollagen får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

I 29 kap. 10 § skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat krav på partsinsyn, utredning, kommunikation, dokumentation och motivering av beslut.

Av 31 § förvaltningslagen framgår att för varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Av 32 § förvaltningslagen framgår bland annat att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klagörande motivering, om det inte är uppenbart obehövt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

I förarbetena till skollagen anges att en utredning om särskilt stöd ibland kan göras snabbt och enkelt, medan det i andra fall kan behövas en mer omfattande utredning. Någon tidsgräns för hur lång tid utredningen får ta kan därför inte anges. Huvudprincipen måste dock vara att det ska ske skyndsamt, så att eleven får det stöd hon eller han behöver så fort som möjligt (prop. 2009/10:165 s. 291).

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Härvid har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans

verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37))

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns vissa brister i skolenheternas arbete med särskilt stöd. Det kan konstateras att det är otydligt vad som utgör en anmälan om utredningsbehov av särskilt stöd, vad elevhälsa och rektorer betraktar som en anmälan av utredningsbehov från lärare och det framkommer att utredningar av särskilt stöd inte alltid initieras trots anmälan om utredningsbehov från undervisande personal. Skolinspektionen bedömer att det framkommit sådana uppgifter som medför att utredning borde initierats avseende i vart fall eleverna 42, 44, 47 och 48. Såvitt får förstås har lärare anmält utredningsbehov av särskilt stöd för eleverna 42 och 47. Skolinspektionen bedömer därtill att det är oklart om en utredning av särskilt stöd aktualiserats för elev 25, men att det i vart fall saknas beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram. Det framkommer även att det inte fattats ett formellt beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram för elev 13. Det är dock oklart ifall utredningen är slutförd.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i skolenheternas hantering och beslut om särskilt stöd i form av anpassad studiegång. Myndigheten har tagit del av fyra beslut om anpassad studiegång, beslut för eleverna 7, 16, 22 och 23. Besluten är överlag otydliga och det framgår inte på ett tydligt sätt vilka avvikelser som gjorts från timplanen, vilka ämnen vissa elever läser och det saknas motivering till besluten om anpassad studiegång. Skolinspektionen konstaterar att besluten om anpassad studiegång för aktuella elever varken uppfyller skollagens eller förvaltningslagens krav på innehåll, utformning och motivering av beslut. Detta utgör en brist.

Studiero, ordningsstörande beteende och disciplinära åtgärder

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever framgår att det råder bristande studiero i vissa årskurser och klasser. Elever i årskurs 8 (årskurs 8 läsåret 2022/23) uppger att studiero aldrig existerat, möjligen i någon klass och under vissa lärares lektioner. Elever i årskurs 8 berättar i intervju att de har handledningstid där de tittat på någon film men oftast väntar de ut tiden. Det handlar enligt eleverna om samling i tio minuter och sedan får de gå. Eleverna tillägger att "i sjuan tog de tag i mer".

Elever från olika klasser och årskurser ger i intervju uttryck för att studieron påverkas negativt genom att det kan förekomma slagsmål, elever pratar och stör allmänt ordningen i klassrummet och det förekommer att elever utsätts för

nedsättande kommentarer av andra elever. Elever berättar att det kan bli kaos i klassrummen och att lärare inte får kontroll på situationen. Flera elever och elevgrupper som intervjuats berättar att det sällan blir några konsekvenser om elever stör studieron. Lärare använder tillsägelse och vissa skriker åt elever men det vidtas inga ytterligare åtgärder. Några elever uppger att det kan hända att lärare skickar ut elever från klassrummet. Intervjuade elever berättar att vissa elever varken lyssnar på tillsägelse eller uppmaning att lämna klassrummet varpå eleverna fortsätter att störa undervisningen. Ingen av de intervjuade eleverna från årskurskurs 7-9 känner till att skolenheterna har någon uttalad konsekvenstrappa eller likande om någon elev upprepat stör ordningen. Elever berättar att skolan har ordningsregler, bland annat kring mobiltelefoner, men lärarna ser inte alltid till att reglerna efterlevs. Flera elever berättar i intervju att många elever inte följer skolans ordningsregler.

I intervju med lärare framkommer att studieron kan variera och det kan i någon klass vara total kaos och "värdelös" studiero. Det framkommer i intervju med lärare att det finns elever som återkommande och över tid påverkar studieron negativt för andra elever. Vidare framkommer att det finns lärare som inte vet hur de ska agera om elever upprepat stör ordningen och studieron i klassrummet. Lärare berättar att det finns elever i behov av stöd som inte erhåller stöd vilket påverkar studieron. Lärare berättar att om en elev inte rättar sig efter tillsägelse och fortsätter att påverka studieron negativt sätts frånvaro noll minuter för att ett meddelande i vart fall ska nå elevens vårdnadshavare. Tidigare var det först i samband med utvecklingsamtal som vårdnadshavare fick kännedom om ordningsstörningar under lektion men nu går i vart fall en signal till hemmet.

I intervju med lärare framkommer även att det händer att elever utvisas från klassrummet även om vissa elever kan vägra lämna undervisningslokalen på uppmaning. En lärare berättar att hen skickar meddelande till vårdnadshavare om utvisning tillämpas medan en annan lärare berättar att rutinen är att sätta frånvaro noll minuter. I intervju med lärare framkommer att ordningsstörande beteende inte alltid utreds om problematiken lyfts med elevhälsan. I intervju med rektorer och elevhälsan tillbakavisas denna uppgift då representanter för elevhälsan och rektorer uppger att ordningsstörande beteende utreds och även det eventuella behovet av särskilt stöd om det finns skäl att initiera en sådan utredning.

Även i intervju med elevhälsan framkommer att studieron inte är den bästa i alla klasser. Representanter för elevhälsan berättar att de gjort insatser i vissa klasser där eleverna fått svara på frågor om studiero. Elevhälsan berättar att representanter för elevhälsan till viss del är involverade i arbetet med efterlevnad av ordningsregler genom att stötta personal i att hålla på reglerna. Elevhälsan berättar att det blir en tillsägelse om elever bryter mot ordningsregler, uppträder

olämpligt eller återkommande stör arbetsron i klassrummet. Beroende på personal kan det även hända att elever får avlägsna sig från klassrummet och kontakt tas med vårdnadshavare. I intervju med elevhälsan framkommer att det inte är så vanligt att disciplinära åtgärder används men utvisning ur undervisningslokalen kan aktualiseras. Om utvisning aktualiseras noteras det som ogiltig frånvaro i systemet och läraren skriver en kommentar kring varför eleven rapporterats frånvarande.

Rektorer uppger i intervju att de inte systematiskt följer upp hur lärare lyckas i arbetet med att skapa studiero. De pratar med personal i samband med medarbetarsamtal men hinner inte följa upp om det lärarna uppger stämmer. Rektorerna berättar att de inte hunnit besöka alla lärare och undervisningsgrupper. Rektorer berättar dock att de vet att samtlig personal inte följer överenskommelsen kring gemensam lektionsstruktur men att undervisande personal erhåller stöd av elevhälsan i arbetet med att skapa en bra studiemiljö i klassrummet. Om det inte fungerar i en klass kan elevhälsan gå in och stötta, göra lektionsobservationer utifrån att det fungerar för vissa lärare men inte för andra (med samma elevgrupp). Rektorerna berättar vidare att skolan har en åtgärdstrappa om ordningsregler inte efterlevs och att den ska vara känd. De går igenom den med personalen under hösten som i sin tur går igenom den med eleverna i samtliga klasser. Rektorerna tillägger att de inte gick igenom åtgärdstrappan med personalen under hösten 2022 men personal kan komma åt rutinen via en meddelandeapplikation. Rektorerna berättar att det finns ordningsregler som fungerar mindre bra, såsom regeln gällande mobiltelefoner, eftersom vissa lärare inte upprätthåller densamma. Det förekommer också att elever inte stänger locket på elevdatorer under genomgångar, spelar spel, har ljud på eller använder datorn på ett sätt som inte är okej. Rektorerna berättar att om en elev bryter mot ordningsregler tillämpas åtgärdstrappan. Rektorerna uppger att det inte finns någon specifik rutin gällande hur disciplinära åtgärder ska hanteras om de används mer än beskrivningen i åtgärdstrappan. Det är däremot uttalat att en lärare inte bara kan skicka ut en elev ur klassrummet utan att situationen följs upp. Rektorerna uppger att utvisning ur undervisningslokalen och kvarsittning inte dokumenteras systematiskt utan det kan skickas ett mejl eller ske ett samtal till hemmet.

I dokumentation, Finnbackskolans trivsel- och ordningsregler läsåret 22/23, framhålls att det är viktigt att skolans personal agerar och sätter gränser om reglerna bryts och att åtgärderna trappas upp vid upprepade ordningsstörningar.

Skolinspektionen har begärt in skolenhetens skriftliga rutiner för omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning. Rektorerna har hänvisat till den skrivning som finns kring mobiltelefoner i skolenheternas trivsel- och ordningsregler. Där anges att mobiltelefoner förvaras ljudlöst i skåp, ryggsäck eller mobilhotell under

lektionstid. Vidare framgår följande ”Lärare och rektorer har rätt att omhänderta föremål som stör undervisningen. Lärare och rektorer bedömer om ett föremål är störande (skollagen 5 kap. 6 §)”.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutas av rektorn.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet som beslutats av rektor. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår bland annat att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero förutsatt att åtgärden står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 5 kap. 9-10 §§ skollagen följer att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Av 5 kap. 24 § skollagen framgår vilka disciplinära åtgärder enligt 5 kap. skollagen som kräver skriftlig dokumentation av den som vidtar åtgärden.

I förarbetena (prop. 2021/22:160 s. 229) anges att det är huvudmannen som ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. I detta ingår att huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett sådant arbete. Huvudmannen måste bland annat se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. Vidare ska huvudmannen se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen). Vidare anges att det är upp till varje huvudman att närmare besluta om utformningen av av det förebyggande arbetet för att skapa trygghet och studiero. Huvudmannens ställningstagande bör bland annat baseras på en analys av vilka behov och förutsättningar som finns på den aktuella skolenheten och vilka åtgärder som därmed bedöms vara effektiva (prop. 2021/22:160 s. 49).

Ett förebyggande arbete innebär bland annat att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan bland annat innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Det förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska präglade utbildningen, bland annat alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem eller kränkningar. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas (prop. 2021/22:160 s. 229 f).

I förarbetena (prop. 2021/22:160, s. 236) anges angående uppföljning och analys av ordningsregler att det innebär att skolan ska följa upp i vilken utsträckning ordningsreglerna följs och, om det finns brister, ta reda på orsaken till dessa. Vidare anges att om det till exempel finns ordningsregler som fungerar mindre väl ur vissa avseenden eller som följs i låg utsträckning bör skolan utreda orsakerna till detta och antingen förändra reglerna eller implementera dem mer kraftfullt, om det anses viktigt att ha kvar dem, eller ta bort dem, om de vid en närmare analys inte anses behövas. Det ska i detta sammanhang beaktas att om elever och personal uppfattar att eleverna på ett systematiskt sätt inte följer skolans

ordningsregler riskerar det att skapa en kultur där det är acceptabelt att bryta mot ordningsregler och andra normer för uppförande.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolmiljön inte präglas av studiero då det finns brister i både det förebyggande och åtgärdande arbetet med att skapa studiero.

Skolinspektionen konstaterar att såväl elever som undervisande personal, rektorer och representanter för elevhälsan vidgår att det råder bristande studiero, framförallt i vissa klasser i årskurs 7 men även i årskurs 8 (årskurs 7 och 8 läsåret 2022/23). Elever i årskurs 8 uppger till och med att studiero knappast existerat. Ordningen störs bland annat genom prat och störande ljud, det kan förekomma bråk och nedsättande kommentarer mellan elever, regler kring mobiltelefoner följs inte och elever använder elevdatorer på ett ordningsstörande vis. Den bristande studieron medför att elever inte kan koncentrera sig och undervisande personal får ägna tid åt att komma tillrätta med ordningsstörningar i klassrummet istället för att ägna sig åt undervisning. Lärare har även gett uttryck för att de inte hinner eller har förmåga att hjälpa alla elever i behov av stöd vilket påverkar studieron.

Det framkommer att vissa förebyggande åtgärder vidtagits, bland annat arbete med att få till en gemensam lektionsstruktur men det framkommer att den inte tillämpas av samtlig personal. Vidare framkommer att handledningstiden inte alltid används i det förebyggande arbetet, framförallt i årskurs 8 (nuvarande årskurs 9 hösten 2023). I årskurs 8 har elever från flera klasser gett direkt uttryck för att sällan uppleva studiero under lektionstid. Det framkommer att elevhälsan involverats i det förebyggande arbetet och besökt vissa klasser. Skolinspektionen bedömer dock att det saknas en närmare analys och uppföljning av studieron i samtliga klasser vilket utgör en brist. Avsaknad av analys kring de bakomliggande orsakerna till den bristande studieron riskerar att medföra att relevanta förebyggande åtgärder inte sätts in, eller sätts in i ett alltför sent skede.

Skolinspektionen konstaterar även att det finns brister i det åtgärdande arbetet med att skapa studiero, arbetet med efterlevnad av ordningsregler, avsaknad av kännedom bland personal och elever kring hur personal ska agera och vad som händer om någon bryter mot Finnbackskolans trivsel- och ordningsregler, avsaknad av kännedom om personalens allmänna befogenheter att vidta åtgärder och hur disciplinära åtgärder ska hanteras om de aktualiseras.

Det framkommer uppgifter om att lärare upplever att återkommande ordningsstörande beteende inte alltid utreds även om uppgiften tillbakavisas av representanter för elevhälsan och rektorer. Skolinspektionen bedömer att den skilda uppfattningen har ett samband med otydligheten kring vad som händer när

lärare ”lyfter” elever till elevhälsan, att en anmälan från undervisande personal inte alltid innebär att det initieras en utredning. Det framkommer att en åtgärd som vidtas om en elev inte lyssnar på tillsägelser är att det rapporteras frånvaro noll minuter för att det ska gå en digital signal till vårdnadshavare. Huruvida upprepade notiser av detta slag leder till att saken utreds framstår däremot som oklart. Otydligheten kring om och i så fall när en utredning av upprepat ordningsstörande beteende ska genomföras medför enligt Skolinspektionens bedömning att en utredning vid återkommande ordningsstörande beteende inte alltid initieras och riskerar att medföra att relevanta åtgärder inte sätts in för att elever ska ändra sitt beteende eller att åtgärder sätts in i ett alltför sent skede. Detta utgör en brist. Det är av vikt att orsaker till upprepat ordningsstörande beteende utreds för att skapa förståelse för vad som leder fram till elevens beteende och komma fram till vilka åtgärder som behövs för att möta elevens behov. Att en elev återkommande och över tid påverkar studier för övriga elever på ett sådant sätt att övriga elever och personal inte kan koncentrera sig på undervisning tyder på att relevanta åtgärder inte aktualiserats.

Skolinspektionen bedömer även att det är en brist att befintliga ordningsregler inte följts upp under vårterminen 2023 trots kännedom om att de inte efterlevs. Det framkommer att personal inte alltid ser till att ordningsregler efterlevs vilket leder till bristande studier i flera årskurser och klasser. Mot bakgrund av att befintliga ordningsregler inte fungerar som tänkt, bland annat reglerna kring att anpassa ljudnivån i klassrummet, mobiltelefoner och datorer, behöver skolan ta reda på orsakerna och ta ställning till om ordningsreglerna behöver revideras eller implementeras ytterligare i verksamheten.

Det utgör även en brist att det saknas skriftliga rutiner för omhändertagande av elektronisk utrusning trots att det framkommer att regler kring mobiltelefoner och datorer inte följs och att den bristande regel efterlevnaden påverkar studier negativt.

Skolinspektionen konstaterar även att skolan använder disciplinära åtgärder som inte dokumenteras i enlighet med skollagens krav då det framkommer att personal utvisat elever ur undervisningslokalen utan att skriftligen dokumentera åtgärden. Detta utgör en brist.

Skolplikt och rätt till utbildning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med elever framkommer att vårdnadshavare får information om frånvaro. Elever berättar att det finns elever med omfattande frånvaro, elever som

inte kommer till skolan men även elever som är i skolan men där skolkar från lektioner.

I intervju med lärare bekräftas att det finns elever med omfattande frånvaro från skolan men även elever som är på plats men inte närvarar på lektioner utan sitter i korridoren eller på annan plats. Lärare berättar att undervisande lärare rapporterar frånvaro i ett rapporteringssystem. Det är sedan handledarnas roll att kontrollera den totala frånvaron. Om en elevs frånvaro överstiger tio procent ska förhållandet rapporteras till elevhälsan. I det fortsatta arbetet med att utreda orsaker till frånvaro hjälps flera professioner inom elevhälsan åt men det är primärt handledarnas ansvar att ta den initiala kontakten med hemmet. Lärarna berättar att de alltid försöker klargöra om det handlar om giltig eller ogiltig frånvaro och det finns en rutin att följa. Rutinen benämns Frånvarotrappan.

I intervju med elevhälsan bekräftas att frånvaro lyfts på möten, att handledare rapporterar frånvaro till elevhälsan och att de bakomliggande orsakerna utreds enligt rutinen Frånvarotrappan. Under utredningen kan samverka med externa aktörer aktualiseras och frånvaro anmäls till huvudmannen. Elevhälsan uppger att det är rektorn som anmäler till huvudmannen men elevhälsan vet inte i vilket skede anmälan aktualiseras. Elevhälsan berättar att åtgärderna som sätts in kan se lite olika ut. När det gäller elever som är på skolan men inte går på lektioner är det svårt uppger representanter för elevhälsan. Det finns en personal på skolan, skolvärdinnan, som försöker få eleven att delta men det finns inget mer att göra om eleven inte lyssnar. Elevhälsan berättar vidare att de har möten med vårdnadshavare och försöker komma fram till varför elever inte vill delta på lektioner.

I intervju med rektorer bekräftas att rutinen Frånvarotrappan används, att frånvaro uppmärksammas och utreds. Vilka åtgärder som sedan vidtas beror på vad utredningen visar. Rektorerna uppger vidare att frånvaro rapporteras till huvudmannen och representant för huvudmannen kan dra ut rapporter från systemet. Om en frånvaro är "onormalt hög" kan huvudmannen begära in viss information från skolan, till exempel om frånvaro ska diskuteras i nämnden.

Av dokumentation som getts in i ärendet "Frånvarorutin för grundskolor i Lycksele kommun beslutad 21 september 2021" (handling som personal benämner Frånvarotrappan) framgår att rektors anmälan om skolpliktsbevakning till huvudmannen sker i sista steget, steg fem efter utredning och insatser.

Nedan redovisas några exempel på vad som framkommit kring enskilda elevers frånvaro i intervjuer med undervisande personal, elevhälsa och rektorer.

Lärare berättar att elev 4 är på skolan men deltar inte på lektioner utan sitter i korridoren. En lärare berättar att hen saknar verktyg att ta till. Representanter för elevhälsan uppger att elevens behov av särskilt stöd och frånvaron utretts. De uppger vidare att det fattats beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram, att istället prova extra anpassningar som inte prövats tidigare. Av betygs katalogen för höstterminen 2022 framkommer att eleven inte klarade godkända betyg i åtta ämnen vid terminsslut hösten 2022.

I intervju med lärare framkommer att de, vid flera tillfällen, har anmält att elev 1 riskerar att inte nå betygs kriterier trots extra anpassningar då eleven är "hemmasittare". En lärare uppger i intervju att hen rapporterar ogiltigt frånvaro men "inget händer". I intervju med rektorer framgår att elevens behov av särskilt stöd utretts men det har inte fattats beslut om särskilt stöd eftersom eleven är frånvarande. I intervju med elevhälsan uppges att orsakerna till frånvaron inte utretts färdigt men de har genomfört möten med eleven där hen har fått besvara frågor kring skolsituationen. Elevhälsan uppger att de inte törs svara på om elevens behov av särskilt stöd utretts och att det i vart fall inte finns någon pågående utredning (den 25 maj 2023).

I intervju med lärare framkommer att elev 9 varit frånvarande hela vårterminen 2023. I intervju med rektorn framkommer att orsakerna till frånvaron utretts. På frågan om vilka åtgärder som vidtagits med anledning av frånvaron uppger rektorn att skolan gjort en orosanmälan men skolan får ingen kontakt med eleven. Annan aktör försöker få till stånd en insats men får inte kontakt med elevens ena vårdnadshavare. Rektorn uppger att elevens frånvaro inte är anmäld till huvudmannen.

Rättslig reglering

Enligt 7 kap. 2 § skollagen har barn som är bosatta i Sverige skolplikt.

Av 7 kap. 3 § skollagen framgår att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till grundläggande utbildning i allmän skola.

Enligt 7 kap. 17 § skollagen ska en elev i förskoleklassen och grundskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i förskoleklassen eller grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Av 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga

om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Av 7 kap. 22 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att uppmärksamma och i ett tidigt skede initiera en utredning av orsaker till frånvaro. Det är dock en brist att det inte aktualiseras en anmälan till huvudmannen i samband med att skolan startar en utredning av orsakerna till en elevs frånvaro. Att anmälan till huvudman inte aktualiseras när en utredning initieras kan ha ett direkt samband med att Lycksele kommuns frånvarorutin inte innehåller uppgift om att anmälan till huvudman ska ske så snart en utredning av orsakerna till frånvaro initierats utan istället som sista punkt (punkt fem). Det i sig utgör en brist. Det är ett lagstadgat krav att göra en anmälan till huvudmannen då en utredning startas eftersom huvudmannen har ett särskilt utpekat ansvar för elevers rätt till utbildning. Huvudmannen ska säkerställa att ingen elev faller mellan stolarna och går miste om utbildning utan att lämpligt stöd och hjälp ges i varje enskilt fall. Det är också av vikt för det fall det framkommer att en vårdnadshavare inte uppfyller sin del av ansvaret att se till att eleven fullgör sin skolgång.

Beträffande till exempel elev 9 är det tydligt att skolan i vart fall påbörjat en utredning kring orsakerna till elevens frånvaro, det framkommer att det är svårt att få kontakt med såväl eleven som elevens vårdnadshavare, men frånvaron har inte anmälts till huvudmannen. I dokumentation som getts in i ärendet uppger rektorerna att eleven inte varit i skolan varför en utredning om behovet av särskilt stöd inte är genomförd. Av dokumentation som getts in i ärendet framgår dock att eleven har ett åtgärdsprogram daterat den 19 december 2022 med beslut om vissa åtgärder. Det framkommer att en utvärdering genomförts den 30 januari 2023 där det konstaterats att åtgärderna inte fungerat, eleven har inte varit i skolan och skolans personal får inte kontakt med eleven eller elevens ena vårdnadshavare. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att frånvaron inte anmälts till huvudmannen och att, såvitt får förstås, inga ytterligare åtgärder prövats för att eleven ska öka sin närvaro och delta i undervisning.

Även beträffande eleverna 4 respektive 1 kan konstateras att de åtgärder som hittills vidtagits inte varit tillräckliga för att vända frånvaron till närvaro. Även om de åtgärder som en skola vidtar inte ger effekt måste skolan aktivt pröva nya åtgärder för att eleven så fort som möjligt ska öka sin närvaro och delta i undervisningen. I detta kan ingå att komplettera utredningen kring orsakerna till frånvaron och det eventuella behovet av särskilt stöd. Skolinspektionen bedömer att utredningen rörande orsakerna till frånvaron för elev 4 behöver kompletteras och ytterligare åtgärder prövas för att eleven ska närvara på lektioner. Likaså behöver skolan komplettera utredningen av orsakerna till frånvaron för elev 1 och se över om utredningen rörande särskilt stöd behöver kompletteras. I denna del kan skolan genomföra en samlad utredning av orsakerna till frånvaron och behovet av särskilt stöd så länge förutsättningarna för respektive utredning är uppfyllda.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Lycksele kommuns verksamhet vid Finnbackskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd, studiero, disciplinära åtgärder och skolplikt samt rätten till utbildning. Det finns därför skäl att förelägga Lycksele kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Betygsättning och utformning av betygskatalog om elev inte läst ämne på grund av anpassad studiegång

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med rektorer har framkommit att i vart fall två elever varit föremål för anpassad studiegång från och med hösten 2022, eleverna 7 och 23. Skolinspektionen har tagit del av elevernas åtgärdsprogram och kan konstatera att hela ämnen anpassats bort för eleverna höstterminen 2022. Av betygskatalogen för höstterminen 2022 finns däremot inte siffran 3 noterad i de ämnen som enligt beslut anpassats bort.

Rättslig reglering

I 3 kap. 14 § skollagen anges att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

I 10 kap. 15 § första stycket skollagen anges att betyg ska sättas i grundskolans ämnen i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen.

Av 6 kap. 10 § skolförordningen (2011:185) framgår att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygs katalog. Med beslut om betyg avses både beslut att sätta betyg och beslut att inte sätta betyg när underlag för bedömning av en elevs kunskaper saknas på grund av elevens frånvaro. Rektorn ansvarar för att betygs katalogen förs.

I Skolverkets föreskrifter om betygs katalog (SKOLFS 2011:123) finns bestämmelser om hur betygs katalogen ska utformas. Av 11 § framgår att siffran 3 ska anges när ett ämne inte lästs på grund av anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § skollagen eller anpassad timplan enligt 3 kap. 12 h § skollagen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen kan konstatera att elever som inte läst vissa ämnen höstterminen 2022 på grund av anpassad studiegång saknar notering med siffran 3 i betygs katalogen. Detta utgör en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Lycksele kommuns verksamhet vid Finnbackskolan 1 och 2 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller utformning av betygs katalog om en elev inte läst ett ämne på grund av anpassad studiegång. Utredningen visar att det handlar om ett förbiseende av gällande föreskrifter och det rör enbart ett par elever. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Lycksele kommun en anmärkning.

Avstående från ingripande

Skyldigheten att varje år upprätta en plan mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Myndigheten har begärt in innevarande samt föregående läsårs plan mot kränkande behandling (läsåren 2021/22 respektive 2022/23). Lycksele kommun har inkommit med planen mot kränkande behandling för läsåret 2022/23. Däremot framkommer att det helt saknades en plan mot kränkande behandling läsåret 2021/22.

Rättslig reglering

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att det läsåret 2021/22 helt saknats en plan mot kränkande behandling vilket utgör en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Lycksele kommuns verksamhet vid Finnbackskolan 1 och 2 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller skyldigheten att varje år upprätta en plan mot kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtagit nödvändig rättelse genom att det för läsåret 2022/23 upprättats en plan mot diskriminering och kränkande behandling vid Finnbackskolan. Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju med lärare framgår att det finns många elever i behov av stöd i undervisningen. Lärare uppger att de erhåller stöd från elevhälsans professioner, framförallt speciallärarna, i arbetet med extra anpassningar. Det kan handla om att diskutera elever och elevhälsan har tagit fram en lista med förslag på extra anpassningar som kan användas vid behov. Undervisande personal ger i intervjuer exempel på anpassningar som aktualiseras för samtliga elever (generella anpassningar) men även exempel på individriktade extra anpassningar som till exempel muntliga prov, tekniska hjälpmedel och möjlighet att lyssna på text. Det framkommer att några elever har möjlighet att under en begränsad period arbeta utanför klassrummet. Lärare berättar att det är undervisande personal som ansvarar för att en elev erhåller extra anpassningar. Rutinen är att extra anpassningar ska dokumenteras i skolans lärplattform och informationsutbyte sker

i kollegiet. Lärare uppger att rutinen för dokumentation inte är helt förankrad och det kan skilja sig åt mellan olika arbetslag men oavsett dokumentation är det upp till varje lärare som undervisar en elev att uppmärksamma och vid behov se till att eleven erhåller extra anpassningar.

I intervju med rektorer framkommer att det i de allra flesta fall är upp till undervisande personal att i första hand arbeta med extra anpassningar utifrån uppmärksammade behov. Utifrån en elevs svårigheter kan även professioner inom elevhälsan involveras. Rektor för en skolenhet uppger att extra anpassningar ska dokumenteras i skolans lärplattform men det är inte alltid det sker. Rektorn uppger vidare att extra anpassningar alltid utvärderas i samband med utvecklingssamtal.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Lycksele kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller extra anpassningar. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Trygghet och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever uppger i intervju att de tror att det finns elever som inte känner sig trygga då elever bland annat kan utsättas för verbala tillmälen. En elev har berättat om upplevelsen av återkommande utsatthet för bland annat verbala tillmälen. Eleven ifråga upplever att tillräckliga åtgärder inte vidtagits för att få kränkningarna att upphöra. De flesta elever uppger i intervju att personal agerar om de får kännedom om att en elev upplever sig utsatt. Att det genomförs samtal med inblandade elever och vårdnadshavare. Elever berättar även att de fått svara på olika enkäter under läsåret men ingen elev kan bekräfta att de erhållit någon återkoppling av resultat. Elever berättar att de under hösten 2022 fått besök av hockeyspelare från Skellefteå som pratat med eleverna om kamratskap samt att polisen varit på plats, besökt olika klasser och pratat om mobbing på nätet och om att elever inte ska snatta.

I intervju med lärare framkommer att under handledningstid (schemalagd tid två tillfällen varje vecka) har personal visat olika filmer och diskuterat bland annat hur

eleverna bör uppträda som medmänniska. Det framkommer även att handledare pratat om vänskapsrelationer och värdegrund. Lärare berättar vidare att de med jämna mellanrum diskuterar skolans arbete med att motverka kränkande behandling i kollegiet. Lärare uppger i intervju att de upplever en trygg skolmiljö. Om lärare får kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling rapporteras detta till en utsedd personal, skolvärdinnan, som ansvarar för att händelsen anmäls och rapporteras i det digitala systemet. Lärare berättar att det inte krävs att den utsättande eleven ger uttryck för utsatthet utan information om en kränkning kan till exempel komma från en annan elev. Vid kännedom om upplevelse av kränkande behandling genomförs en utredning och det sker dialog med rektorer. Ansvarig för utredningen kan till exempel kontrollera skolans övervakningskameror. Personal uppger att rutinen för hur personal ska agera och hur kränkande behandling ska hanteras är känd bland personal även om det kan vara lite svårare för den som kommer som ny lärare till skolan mitt i en termin.

I intervju med rektorer uppges att bland annat elever i årskurs 8 (årskurs 8 läsåret 2022/23) fått svara på trygghetsenkäter som visat att de allra flesta elever upplever sig trygga. Vidare att det vidtagits flera åtgärder under läsåret 2022/23 för en trygg skolmiljö. Bland annat har det skett ett samarbete med idrottsföreningar och andra aktörer där de erbjudit elever aktiviteter under lunchtid. Rektorer berättar vidare att om personal uppmärksammar eller får kännedom om att en elev upplever sig utsatt aktualiseras en anmälan till rektor och huvudman och saken utreds. Samtal sker alltid med utsättande och utsatt elev var för sig samt med berörda vårdnadshavare. Utifrån vad en utredning visar kan olika åtgärder aktualiseras.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår bland annat att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet.

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att skyndsamt anmäla detta till skolans rektor. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Lycksele kommun brutit

mot bestämmelserna när det gäller trygghet och åtgärder mot kränkande behandling. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Elina Axelsson.

Juristen Ylva Ohlsson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även juristen Cecilia Skog medverkat.